

“Hoe kan het dat de politiek niet discussieert over gezondheidszorg, waar elke Belg, jong of oud, rijk of arm mee in aanraking komt?”

Jaaropening Domus Medica 2 februari 2019 – Toespraak dr. Roel Van Giel

De Jaaropening van Domus Medica ging van start met een welkomstwoord door onze voorzitter, dr. Roel Van Giel. U leest hier zijn integrale toespraak.

Geachte collega's, beste vrienden,

“Het is allemaal nostalgie naar het verleden. En wat we nodig hebben is te denken over de toekomst.”

Dat zei dokter Peter Piot in het Radio 1-programma 'De Thuiscomers' van begin januari, en het is in mijn hoofd blijven hangen. Het citaat vat de zeer accurate analyses samen die Peter Piot, ondertussen 69 jaar jong, maakte van allerlei maatschappelijke thema's, zoals migratie, de Brexit en de organisatie van de gezondheidszorg.

Het citaat is mij des te meer bijgebleven omdat ik enkele dagen voordien in het Holocaust-museum in Washington DC was en meermaals geraakt werd door de angstwekkende gelijkenissen tussen de jaren '30 van vorige eeuw en de jaren '10 van deze eeuw. Populisme, simplisme, verlangen naar een wereld die er niet meer is, het creëren van een vijandbeeld, zich terugtrekken achter fictieve of reële muren, massale propaganda. *“Ein Volk, ein Reich, ein Führer.”* Het had perfect op Twitter gepast. Wie durft te beweren dat dit nooit meer zal terugkomen?

Het zijn zeer onzekere tijden. De echte maatschappelijke uitdagingen van deze eeuw zijn gigantisch en gaan onder andere over de verouderende bevolking, klimaatverandering, de betaalbaarheid van de sociale zekerheid. En wat in dat alles ontbreekt, is een breed maatschappelijk debat, een gedragen visie, een doortastend beleid, dat verandering durft waar te maken.

Ook in de gezondheidszorg is de analyse ten overvloede gemaakt. In *De Tijd* van vorig weekeinde stond een interview met minister Maggie De Block en Marc Noppen, directeur van het UZ Brussel, waarin Marc het huidige gezondheidszorglandschap met een scalpel fileerde. De kernboodschap waarover zowel de minister als Marc Noppen het eens waren, was zeer duidelijk: ons systeem wordt onbetaalbaar. En dan mag iedereen dus roepen dat we het beste systeem van de wereld hebben, dat we de beste zorg leveren, dat we het meest toegankelijk zijn. Als je het niet meer kunt betalen, bestaat het niet meer.

De nood aan verandering is dus heel groot. En de tijd dringt. Maar hoe gaan die veranderingen eruitzien en wie durft zijn nek uitsteken om ze te realiseren?

Na vier jaar op bijna elke vergadering van het Riziv de nood aan een maatschappelijk gedragen visie voor de gezondheidszorg bepleit te hebben, konden we de plaat eindelijk omdraaien. Sinds oktober is een brede vertegenwoordiging van zorgverleners – en ja, toch ook twee patiëntenvertegenwoordigers – gestart met een oefening om een aantal toekomstscenario's voor de gezondheidszorg op te stellen. Voor sommigen blijft visie iets voor de communisten; bij andere voel je de onwennigheid wanneer ze niet over nomenclatuurnummertjes, interpretatieregels en wetteksten moeten discussiëren maar over de toekomst van het gezondheidszorgsysteem. Maar het allerbelangrijkste is dat het Riziv, voor het eerst in 50 jaar, deze oefening maakt.

Ook andere initiatieven, zoals het vorig jaar georganiseerde initiatief 'Zorg 2030' van het UZ Brussel en de VUB en het pas gestarte project 'Zorg aan zet' van Zorgnet-Icuro, moeten

bijdragen tot een breed maatschappelijk debat over de toekomst van de zorg. Ik kan dergelijke initiatieven alleen maar aanmoedigen en oproepen om er massaal aan deel te nemen.

In de zorgsector voel je dat dit debat leeft. Des te opvallender is de afwezigheid van de politiek in dit verhaal. Op een ronde van de politieke partijen naar aanleiding van de federale verkiezingen stelde ik altijd dezelfde eindvraag: *“Is uw partij geïnteresseerd in het departement gezondheidszorg?”* Geen enkele partij was wild enthousiast. Eén partij was zelfs heel eerlijk: met dat departement haal je geen enkele stem.

Hoe kan het dat de hele politiek uren en uren debatteert over migranten, terwijl het grootste deel van de kiezers zelden of nooit met migranten te maken krijgt? Hoe kan het dat alle politici uren discussiëren over federalisme of confederalisme, terwijl het grootste deel van de bevolking niet eens weet dat er maar liefst acht ministers zijn die iets in de pap van de gezondheidszorg te brokkelen hebben? En hoe kan het dat de politiek niet discussieert over gezondheidszorg, waar elke Belg, jong of oud, rijk of arm mee in aanraking komt? Hoe kan dat géén politiek thema zijn, terwijl ons hele gezondheidszorgsysteem op imploderen staat en de gewone burger daar het grootste slachtoffer van zal worden?

Onwetendheid van de burger, schrik van politici voor de confrontatie met de kiezer, angst voor veranderingen en kortetermijndenken ... Dat zijn, vrees ik, enkele mogelijke antwoorden.

Als de burger het niet weet en de politiek het maatschappelijk debat niet aandurft, dan is er gelukkig nog het middenveld in België en het zo geprezen sociaal overleg dat de bakens uitzette voor de toekomst van dit land.

Dat sociaal overleg bewijst jammer genoeg dagelijks zijn eigen failliet. Net zoals werkgevers en werknemers er niet meer in slagen om akkoorden te maken die de toekomst van ons land veiligstellen, lukt het zorgverstrekkers en mutualiteiten niet langer om de grote lijnen uit te tekenen voor de noodzakelijke veranderingen. Het sociaal overleg is bij uitstek de vertaling van het citaat van Peter Piot. *“Het is allemaal nostalgie naar het verleden. En wat we nodig hebben is te denken over de toekomst.”* Het systeem heeft de nostalgie gebetonneerd en verhindert verandering.

Voor de artsensyndicaten komt daar nog een pijnlijke vaststelling boven op en ik zal ze echt niet zelf verwoorden, maar nog één keer minister De Block citeren, uit datzelfde artikel in De Tijd: *“Awel, ik zal de vraag dan stellen. Zijn de artsensyndicaten nog representatief met 24 procent van de stemmen? Kunnen we zo verder doen? Volgens mij niet.”* (einde citaat)

En toch ben ik geen pessimist. Ik geloof in de kracht van mensen. Ik geloof in de kracht van zorgverleners. Ik geloof in de kracht van het middenveld. Ik geloof zelfs in de kracht van de politiek maar dan gaan we het wel fundamenteel anders moeten doen.

We hebben nood aan een nieuw overlegmodel. Heb ik de kant- en-klare oplossing? Neen, maar we moeten openstaan voor alle mogelijke pistes waarbij patiënten veel meer inspraak krijgen en het overleg per definitie sectoroverschrijdend verloopt. En we moeten daarbij als artsenvertegenwoordigers over de syndicale grenzen heen onze positie herbekijken.

We hebben nood aan een minister die de ambitie heeft om het systeem grondig te hervormen en die dat belangrijker vindt dan na vijf jaar herverkozen te worden.

We hebben nood aan duidelijke maatregelen, die ons gezondheidszorgsysteem veiligstellen voor de volgende decennia, zodat ook mijn kinderen van even goede zorg kunnen genieten als u en ik vandaag.

We moeten een grondige hervorming durven doen waarbij een adequate financiering komt van de ziekenhuizen, waarbij taboes doorbroken zullen moeten worden zoals de overdracht van middelen uit het budget van artsen naar het BFM en tegelijkertijd afdrachten van artsen en ereloonsupplementen verboden worden en waarbij artsen deel gaan uitmaken van de directies en het bestuur van een ziekenhuis, en huisartsen opgenomen worden in de medische raad en de raad van bestuur van ziekenhuisnetwerken.

We moeten de stap durven zetten naar een echt gemengd financieringssysteem waarbij ook kwaliteit een plaats in de financiering krijgt.

We moeten durven één beleid te voeren rond niet-planbare zorg, met een coherent plan voor de wachtposten, het sluiten van een aantal spoeddiensten en een verplicht triagesysteem voor elke patiënt.

We moeten durven het huidige accrediteringssysteem om te gooien tot een voorziening die echt kwaliteitsbevorderend werkt en in het voordeel speelt van die vele artsen die nu al trachten op een zeer kwaliteitsvolle manier te werken

We moeten durven de silo's af te breken in het Riziv, in de beroepsorganisaties, in de eerste lijn.

Domus Medica is een ondersteunende en pleitbezorgende, maar ook wetenschappelijke vereniging, die de evidence based geneeskunde hoog in het vaandel voert. Het mag u niet verbazen dat we het hele zorgsysteem op basis van de evidentie, de feiten, analyseren. Die feiten vallen niet te loochenen voor iedereen die de toekomst van de zorg wil vrijwaren.

Dus, om Peter Piot te parafraseren:

We moeten durven na te denken over de toekomst en de nostalgie naar het verleden achter ons laten.

Want onze toekomst ligt voor ons, niet achter ons, en we zullen ze samen moeten maken.

Ik dank u.

Dr. Roel Van Giel
Voorzitter Domus Medica